

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 Oslo

Oslo, den 23. juni 2022

Høringssvar fra Høgskolen Kristiania – høring NOU 2022: 2 Akademisk yringsfrihet

Høgskolen Kristiania viser til høringsbrev ref 22/1719- fra Kunnskapsdepartementet, omhandlede høring av NOU 2022: 2 Akademisk yringsfrihet.

Høgskolen Kristiania er Norges største uavhengige breddehøgskole. Høgskolen Kristiania ble grunnlagt i 1914 og tilbyr utdanning i Oslo, Bergen og på nett. Kristiania leverer forskning og utdanning på fagskole, bachelor-, master- og doktorgradsnivå innen ledelse, organisasjon, markedsføring, kommunikasjon, informatikk, helsevitenskap, innovasjon og kunstfag. Kristiania er en akkreditert høgskole og eier i tillegg en fagskole (Fagskolen Kristiania). Totalt har Kristiania om lag 18 000 studenter, nesten 800 ansatte og over 100 studieprogrammer.

Kristiania har som mål å bli Norges første uavhengige arbeidslivsuniversitet. Med «arbeidslivsuniversitet» mener vi utdanning og forskning som er særlig nært knyttet til arbeidslivet.

I dette høringssvaret har Studentunionen Høgskolen Kristiania (SHK) medvirket til innspill. Formålet med SHK er å fremme studentenes interesser ovenfor høgskolen og fagskolen, det offentlige, næringslivet og samfunnet, samt å skape tverrfaglige relasjoner og nettverk.

Innspill til høringsnotatet

Kristiania vil berømme utvalgets arbeid og resultat i NOU 2022: 2 *Akademisk yringsfrihet*. Temaet er dagsaktuelt og særdeles sentralt for akademien. Utvalget har i sin rapport vist til konkrete forslag til hvordan man kan forankre ansvaret og hvordan man best mulig praktiserer akademisk yringsfrihet i sektoren. Kristiania er enig i forslaget om endring i universitet- og høyskoleloven § 1-5. Den foreslåtte presiseringen om akademisk yringsfrihet tydeliggjør institusjonens ansvar for både ansatte og studenter. I tråd med utvalgets forslag støtter Kristiania at det overlates til den enkelte institusjons autonomi å finne veier for å etterleve kravet. For Kristiania setter man fokus på dette ved blant annet å ha støttefunksjoner og andre ressurser tilgjengelig for akademikere. Å utfordre det etablerte koster ofte mer enn det smaker, men det kan likevel ha positive effekter. Som for eksempel bidragsyter til prosjekter, oppstart av prosjekter eller den gode diskusjonen på arbeidsplassen. At enhver institusjon har tydelig strategi for formidling, mener vi er sentralt. Dette bør være utgangspunktet for hvordan man bedriver opplæring av studentene og hvilke forventninger ansatte og institusjonen har til hverandre.

Yringsvettreglene fra rapporten utgjør et godt utgangspunkt for opplæring av ansatte og studenter. De bidrar til å skape trygghet og rammer for den faglige diskusjonen. Riktignok er yringsvettreglene ment for de tradisjonelle disiplinlagene, ikke kunstfagene.

Yringsvettreglene er ikke direkte overførbart til kunstfagene slik vi kan se. Derfor mener vi at fagmiljøer bør lage sine egne krav til yringskultur i de respektive fagtradisjonene, gjerne med utgangspunkt i yringsvettreglene.

Kristiania støtter en ordning hvor institusjonell ledelse bør sørge for å gjennomføre systematisk lederutvikling som sørger for at man holder seg oppdatert og relevant. Kristiania har allerede aktive lederkurs for alle sine ledere. Implementering av akademisk yringsfrihet i kursinnholdet vil være svært aktuelt for Kristiania. Vi ser at politikere ofte er mer robuste på kritikk i offentligheten. Dette har akademikere noe å lære av. Kristiania oppfordrer departementet til å stimulere sektoren til en robust opplæring av akademikere innen yringer og formidling. Vi mener videre at det er viktig å ikke bare fokusere på hva man kan ytre seg om i samfunnsdebatten, men også hva som formidles i klasserommene. En av de største

aktivitetene for utdanningsinstitusjoner er å formidle oppdatert kunnskap til studentene. Kristiania mener det er viktig at det stor takhøyde for hva man ytrer seg om i undervisningen. Med et samfunnsansvar for formidling av kunnskap, mener Kristiania at vi gjør denne jobben best som med et akademis demokrati, ikke et meritokrati.

Utvalgets oppfordring til opplæring av studenter er noe Kristiania støtter. Det er en del av vårt samfunnsoppdrag å sørge for at studenter er kjent med hvordan akademisk yringsfrihet kan utfolde seg i akademia. Kristiania ser at dette kan gjøres med å trygge et godt læringsmiljø for studentene og god opplæring. Studentene må være i stand til å vite hvordan de kan ytre seg og hvorfor studenter bør ytre seg. En åpen og konstruktiv dialog mellom institusjonene er viktig for at studenter skal få en sunn holdning til akademisk yringsfrihet. Kristiania vil fremheve at studenter er akademias og Norges fremtid. Det er derfor nødvendig og viktig at de får den opplæringen de trenger til å ta del i det akademiske felleskapet på en positiv og progressiv måte.

Kristiania ser det som en bekymring dersom det vil komme en stor grad av nasjonal styring av hvordan akademisk yringsfrihet skal praktiseres blant utdanningsinstitusjonene. Flere fagområder leverer kunnskap og utvikling til næringslivet. Teknologiske fag er et fagområde som utvikles i samarbeid med kommersielle aktører, gjerne utenlands. Innen internasjonalt samarbeid kan politikk og nasjonal styring være spesielt utfordrende for den akademiske yringsfrihet. Hvem kan man dele kunnskap med? Hva kan deles? Hvordan skal den deles? Eksport av kunnskap kan sette institusjoner i en vanskelig situasjon. Kristiania mener all innvirkning på akademisk yringsfrihet bør ha godt grunnlag og vurderes nøye før iverksettelse.

Kristiania er skeptiske til å anvende formidling som finansieringsindikator for sektoren. Utvalget har lagt ved forslag til hvilke krav som skal kunne gjelde som formidlingsindikatorer. Kristiania er en aktiv aktør med forskningsformidling og ser det som positivt at utvalget foreslår at formidlingsaktivitetene er varierte. Bloggposter, podkaster, bidrag i media og foredrag, som utvalget foreslår, vil være aktuelle å regne med som formidling i denne sammenheng. Men vi er skeptiske til hvordan formidling vil fungere i praksis som finansieringsindikator. Kristiania viser til den nylige høringen om finansiering av

universitet- og høyskolesektoren. Der har Kristiania vist til at endringer i finanseringsindikatorer, fjerning eller tillegg, bør konsekvensutredes før det implementeres.

Universitetssektoren i Norge er lite mangfoldig. Kristiania mener innspill fra uavhengige institusjoner gir en større yringsbredde i akademia. I lys av det vil vi kommentere enkelte aspekter ved akademisk yringsfrihet ut ifra vårt perspektiv. Med dette mener vi innspill som har en særlig relevans for oss som institusjon.

Yringsfrihet er en funksjon av yringsrom. For å skape et robust og generøst yringsrom er en universitets- og høyskolesektor med bredde og mangfold i tekning vesentlig. Et slikt mangfold blir styrket av en variasjon av ideer, forskningsmål, forskningsmetoder, studieprogrammer, tverrfaglighet, undervisningsmetoder, nytenkning, kunnskapsutvikling og problemløsning. Dette er igjen en funksjon av strukturelt mangfold, altså mangfold i eierskap, finansieringsmodeller, indikatorsett og styringsstruktur.

Den norske universitetssektoren har et svakt strukturelt mangfold. Kristiania mener akademisk yringsfrihet i Norge vil bli styrket av en større grad av strukturell diversitet og heterogenitet.

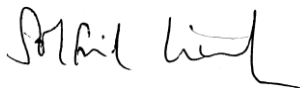
Høgskolen Kristiania vil belyse at det ikke kun er høyere utdanningsinstitusjoner som har ansvar for å ivareta den akademiske yringsfriheten. I et så bredt aspekt som akademisk yringsfrihet er det viktig også å vurdere hvilken rolle bibliotek og forlag har. Våre bibliotekers oppgave er å finne frem kvalitetssikret informasjon og kunnskap, de skal være kildekritiske, være tilgjengelig for alle samfunnsborgere og informasjonen bibliotekene gir skal forme virkelighetsforståelsen. For å sørge for kvalitetssikret innhold og bredde må sektoren ha gode finansieringsmodeller for Open access. Det vil sikre at vi lokalt, nasjonalt og globalt har tilgang til forskningen som produseres. Bibliotek abonnerer på Read- og Publishing-tilganger. Med mindre forskningen er Open access, eier vi ikke innholdet vårt. Forlagene kan da endre tidsskriftspakker etter eget initiativ. Forlagene forvalter andres yringer og i dette tilfellet forskeres tilgang til publisert forskning. I et samfunn i stadig utvikling er det viktig at en bred faglig debatt har anledning til å finne sted. Kristiania ser det som et tankekors at forlagene besitter mye makt i forbindelse med akademisk yringsfrihet.

Ved overgang til mer bruk av digitale kilder har forlagene sånn sett fått større makt over tilgangen til akademisk informasjon, til forskjell fra da alle bøker var bibliotekenes analoge eiendom. Dette viser en risiko for hvordan monopolisering og kommersialisering kan komme foran faglig innhold i forlagsbransjen.

Høgskolen Kristiania er landets største tilbyder av kunstfaglige utdanninger. Kunstnerisk utviklingsarbeid inkluderer kunstnerisk praksis og kunstneriske arbeid som del av forskningsmetoden. Kunstneriske ytringer utløser egne problemstillinger knyttet til kunstnerisk frihet og kunstens autonomi. Disse utfordringene krever et større arbeid å utrede enn det som foreligger i denne utredningen.

Høgskolen Kristiania vil takke for muligheten for å kunne komme med høringssvar i denne saken.

Vennlig hilsen

Solfrid Lind
Administrerende direktør

Arne Krumsvik
Rektor

Erica Marie Kunz-Skrede
Leder av SHK